

INSTYTUT IM. GEN.
WŁADYSŁAWA ANDERSA

Program stypendialny

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU STYPENDIALNEGO IM.
PREZYDENTA RP NA UCHODŹSTWIE STANISŁAWA
OSTROWSKIEGO

III EDYCJA

WPROWADZENIE

Program „Aktywni dla Polski” realizowany jest od 2018 roku. Ma on na celu podniesienie poziomu organizacyjnego i merytorycznego osób działających na rzecz polskości poprzez prezentację modeli działań, jakie stosujemy w Polsce.

Podmiotem realizującym program są: Instytut im. Generała Władysława Andersa we współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Debaty Międzynarodowej w Lublinie.

W latach 2018 - 2019 uczestnicy programu mieli okazję przybyć do Lublina, gdzie w ciągu tygodnia uczestniczyli w szeregu wykładów, warsztatów i wizyt studyjnych, realizowanych przy współpracy z organami samorządu terytorialnego, administracji państwowej, uczelniami wyższymi i organizacjami pozarządowymi z terenu Lublina i Województwa Lubelskiego.

W III edycji koncepcja programu uległa zmianie. Realizacja podzielona została na część obejmująca platformę multimedialną do nauki języka polskiego dla osób rosyjskojęzycznych „Polishglots” oraz na Program Stypendialny im. Prezydenta RP na Uchodźstwie Stanisława Ostrowskiego „Aktywni dla Polski”, który zaadresowany został także do przedstawicieli lubelskich organizacji pozarządowych. Zmiany te zaowocowały znacznym poszerzeniem kręgu odbiorców działań Instytutu Andersa, a Program Stypendialny umożliwił budowanie więzi pomiędzy młodym pokoleniem Polaków w kraju i na Wschodzie oraz wskazanie nowych obszarów, w których może rozwijać się współpraca pomiędzy polskim III sektorem a środowiskami Polskimi na Ukrainie i Białorusi.

Z racji na panującą pandemię III edycja „Aktywnych dla Polski” została przeniesiona w zupełności do sieci. Zaburzyło to dotychczasowy model tej inicjatywy, której najistotniejszy walor polegał na spotkaniu, wzajemnym poznaniu się i swobodnej wymianie poglądów między aktywnymi młodymi ludźmi z Polski, Ukrainy i Białorusi, dla których ważna jest polska tożsamość, działanie na rzecz lokalnej społeczności i rozwój osobisty. Niemniej udało się w sposób wirtualny przeprowadzić cykl ciekawych szkoleń, spotkać się w jednym miejscu za

pośrednictwem Internetu oraz wymienić pomysłami na realizację wspólnych inicjatyw a nawet rozpocząć wdrażanie części z nich.

Niniejszy raport ma na celu podsumowanie kolejnych edycji projektu „Aktywni dla Polski”, szczególnie zaś jego tegorocznej odsłony - Programu Stypendialnego im. Prezydenta RP na Uchodźstwie Stanisława Ostrowskiego.

CELE PROGRAMU:

- Przekazanie młodym działaczom organizacji polonijnych narzędzi, jakie mogą wykorzystać w pracy na rzecz lokalnej społeczności w miejscu swojego zamieszkania. Rozwój kompetencji w zakresie zarządzania organizacją, pracy w zespole, promocji działalności, komunikacji w mediach społecznościowych, pozyskiwania środków finansowych, współpracy z biznesem i sektorem publicznym, rozwijania aktywności społecznej;
- pokazanie roli, jaką może odgrywać młode pokolenie w działaniach organizacji polskich na Ukrainie i Białorusi na przykładzie organizacji pozarządowych działających w Lublinie i na Lubelszczyźnie;
- animacja i zwielokrotnienie kontaktów organizacji pozarządowych z województwa lubelskiego z Polakami mieszkającymi na Ukrainie i w Białorusi. Pomysł ma wpłynąć na rozwój wzajemnych relacji, co umożliwi podjęcie wielu inicjatyw służących rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego na Lubelszczyźnie oraz w miejscu zamieszkania Polaków ze Wschodu;
- budowanie więzi pomiędzy młodym pokoleniem Polaków w kraju i na Wschodzie poprzez wzajemne zrozumienie swoich problemów i potrzeb oraz podjęcie debaty na temat roli Polonii i Polaków za granicą;
- dostarczenie nowoczesnej platformy leksykalno-gramatycznej dla Polaków zza naszej wschodniej granicy, pomagającej w prowadzeniu nauki języka polskiego, jako realnego kanału komunikacji pomiędzy Polakami w kraju i zagranicą;

- poznanie przez Polaków ze Wschodu dziejów Lublina i Lubelszczyzny, jej wielokulturowości oraz historii związanej z unią lubelską (1569);
- zapoznanie się działaczy trzeciego sektora z województwa lubelskiego z dziejami Polaków na ziemiach dzisiejszej Ukrainy i Białorusi oraz roli Kresów w polskiej historii i kulturze.

I EDYCJA (2018)

Pierwsza edycja programu realizowana była w dniach 9 - 13 lipca 2018 roku i miała charakter pilotażowy. 5 uczestników projektu wyłoniono w drodze konkursu, w którym oceniane były nadesłane zgłoszenia młodych działaczy organizacji polonijnych z Ukrainy i Białorusi. Brano pod uwagę przede wszystkim aktywność

i zaangażowanie społeczne na rzecz mniejszości polskiej. Osoby zakwalifikowane do udziału w programie miały okazję przyjechać do Lublina aby uczestniczyć w przygotowanym z myślą o ich rozwoju cyklu szkoleń i wykładów.

Przez cały okres pobytu Polacy ze Wschodu uczestniczyli w kursie doskonalącym ich znajomość języka polskiego. Każdy dzień stał pod znakiem warsztatów, mających na celu wszechstronny rozwój uczestników programu i zdobycie przez nich cennych umiejętności. Szkolenia dotyczyły podstaw fundraisingu, legalizacji pobytu w Polsce, spraw konsularnych czy kaligrafii łacińskiej i metod przekazywania wiedzy o historii Polski. Podczas pobytu w Lublinie uczestnicy programu mieli także okazję poznać jego zabytki i historię, odbywając wycieczki po Starym Mieście oraz Państwowym Muzeum na Majdanku - terenie dawnego niemieckiego obozu koncentracyjnego i zagłady.

Urozmaiceniem programu była także wycieczka do Kazimierza Dolnego, obejmująca zwiedzanie tego malowniczego miasteczka oraz udział w prelekcjach dotyczących wymian studenckich oraz możliwości wzięcia udziału w programie Erasmus+. Niezwykle ważne z punktu widzenia Polonusów

były wizyty w instytucjach publicznych. Jedną z nich był Lubelski Urząd Wojewódzki, w którym odbyło się szkolenie dotyczące zasad nabywania obywatelstwa polskiego. Zaprezentowano także zadania administracji publicznej w Polsce oraz historię urzędu. Punktem kulminacyjnym wizyty było spotkanie i rozmowa z Wojewodą Lubelskim, prof. Przemysławem Czarnkiem. Oprócz tego uczestnicy mieli okazję zwiedzić lubelski oddział Instytutu Pamięci Narodowej, gdzie zapoznali się z misją i funkcjonowaniem IPN a także Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, gdzie poznali historię i ofertę najstarszej uczelni wschodniej Polski.

Realizacja projektu została bardzo pozytywnie oceniona przez młodych Polaków ze Wschodu, o czym świadczą słowa jednej z uczestniczek: *Każdego dnia program zawierał różnorodne zajęcia praktyczne, które doskonale się uzupełniały. [...] pragnę podziękować organizatorom za możliwość uczestniczenia w wydarzeniu oraz tak ciepłe przyjęcie. Pewnością wykorzystamy zdobyte doświadczenie oraz nabytą wiedzę podczas pracy w naszych stowarzyszeniach polonijnych. Projekty tego typu poszerzają horyzonty i otwierają możliwości zarówno dla uczestników, jak i organizatorów.*

II EDYCJA (2019)

Od 8 do 12 lipca 2019 roku trwała II edycja programu „Aktywni dla Polski”. Podobnie jak w edycji pierwszej, uczestnicy projektu zostali wyłonieni drogą konkursu, w czasie którego oceniono aktywność i zaangażowanie w działalność na rzecz społeczności polskiej.

Podczas trwania projektu nasi goście mieli okazję uczestniczyć w szeregu zajęć, wycieczek, spotkań oraz wizyt studyjnych w najważniejszych miejscach Lublina i województwa lubelskiego. „Aktywni” mieli okazję odwiedzić takie atrakcje jak Stare Miasto w Lublinie i Zamek Lubelski, Muzeum na Majdanku oraz Zamość.

Dzięki nawiązanej w ramach programu współpracy, młodzi Polacy zza wschodniej granicy mieli okazję do odbycia jeszcze większej ilości ciekawych wizyt, połączonych z rozmowami z przedstawicielami poszczególnych instytucji i władz samorządowych i państwowych. Tradycyjnie już odbyło się spotkanie z Wojewodą Lubelskim prof. Przemysławem Czarneckim oraz pracownikami Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego poświęcone sprawom Polonii oraz kompetencji urzędu w sferze obsługi obywateli

polskich i cudzoziemców. Funkcjonowanie samorządu w Polsce przedstawione zostało podczas szkolenia z Przewodniczącym Lubelskiego Sejmiku Wojewódzkiego Michałem Mulawą oraz pracownikami Urzędu Marszałkowskiego. Uczestnicy projektu mieli okazję przyjrzeć się także zadaniom i funkcjonowaniu Konsulatu Generalnego Ukrainy na szkoleniu prowadzonym przez pracownika konsulatu - p. Igora Iusa.

Niezwykle cenne były spotkania ukazujące to, w jaki sposób w Polsce funkcjonuje szkolnictwo wyższe. Służyła temu wizyta na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II, zwiedzanie gmachu uczelni,

wystawy w Muzeum Uniwersyteckim oraz wykład prof. Macieja Jończy z Katedry Prawa Rzymskiego KUL a także warsztaty w Bibliotece Uniwersyteckiej KUL. Dopelnieniem panelu wizyt studyjnych były odwiedziny w lubelskim oddziale Instytutu Pamięi Narodowej połączone z prezentacją nowoczesnych metod nauczania najnowszej historii Polski oraz materiałów edukacyjnych tworzonych przez IPN. .

Dopelnieniem programu był szereg warsztatów, dający uczestnikom projektu nowe kompetencje językowe oraz w zakresie działalności społecznej. Codziennie odbywały się zajęcia z cyklu „Poznaj język ojczysty” poświęcone poszerzeniu znajomości języka i kultury polskiej. Niezwykle ciekawe okazały się warsztaty z kaligrafii łacińskiej prowadzone przez dr Arkadiusza Adamczuka. Ogrom wiedzy przekazał młodym działaczom organizacji pozarządowych Michał Dworski - koordynator Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej w Lublinie, który przeprowadził warsztaty z podstaw fundraisingu, czyli pozyskiwania funduszy na działalność organizacji pozarządowych.

Z ewaluacji edycji wynika, że tak urozmaicony program przypadł do gustu jego uczestnikom: *Współczesność i historia, duch odkryć i atmosfera przeszłości - to właśnie jest Lublin, który ukazuje się uczestnikom interesującego i urozmaiconego programu „Aktywni dla Polski”. Spacer po Starym Mieście z interesującym przewodnikiem, przebywanie w murach Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, czy wzięcie udziału w zajęciach językowych daje nowe spojrzenie na Polskę i jej kulturę. [...] Było to bardzo inspirujące doświadczenie* - napisała jedna z uczestniczek.

PROGRAM STYPENDIALNY IM. PREZYDENTA RP NA UCHODŹSTWIE DRA STANISŁAWA OSTROWSKIEGO „AKTYWNI DLA POLSKI” - ZAŁOŻENIA

Pod wpływem wniosków z realizacji dwóch edycji programu „Aktywni dla Polski” zespół Instytutu Andersa oraz Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej w Lublinie postanowił urozmaicić jego formułę korzystając ze wskazówek uczestników, ankiet przeprowadzanych w środowiskach polonijnych oraz doświadczeń lubelskiego sektora organizacji pozarządowych.

III edycja, zaprojektowana w formule programu stypendialnego, ze swojego założenia skierowana była do dwóch grup: dotychczasowych odbiorców programu, a więc aktywnej młodzieży pochodzenia polskiego z Ukrainy i Białorusi oraz młodych członków lubelskich organizacji pozarządowych. Taka zmiana odnosiła się bezpośrednio do częstego postulatu młodych Polaków ze Wschodu. Chcieliby oni nawiązać bliższe relacje ze swoimi rówieśnikami z Polski oraz podjąć wspólne inicjatywy skierowane do społeczności w ich lokalnych środowiskach. Bardzo ważną kwestią jest również przedstawienie obywatelom Ukrainy i Białorusi, w jaki sposób w Polsce funkcjonuje trzeci sektor oraz pokazanie tego, że młodzi ludzie z powodzeniem mogą kierować pracami stowarzyszeń i fundacji oraz wpływać w sposób aktywny na otaczającą ich rzeczywistość.

W rezultacie zaplanowano wydłużenie czasu trwania programu - do 10 dni, organizację szerszej gamy spotkań i warsztatów oraz poszerzenie grona uczestników projektu, w którym mogło wziąć udział 10 przedstawicieli środowisk polskich

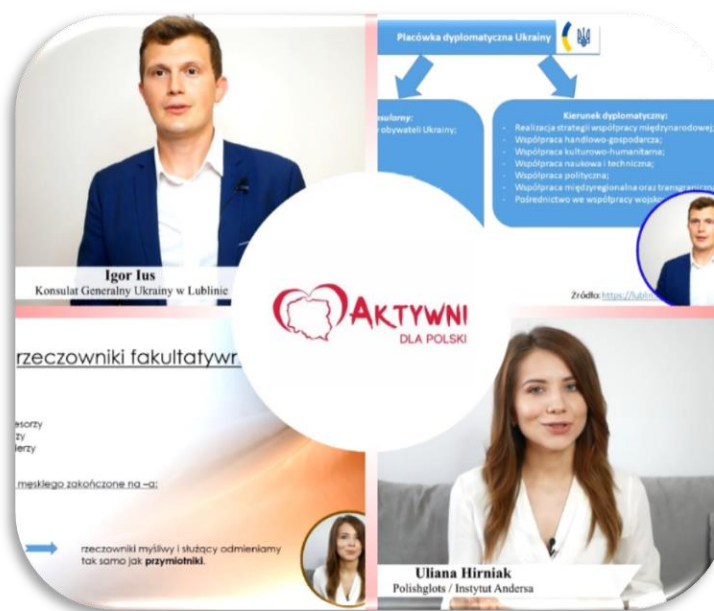
z Ukrainy i Białorusi oraz 10 aktywnych członków lubelskich organizacji pozarządowych, rozumianych szeroko: jako stowarzyszenia, fundacje czy organizacje studenckie. Wszyscy uczestnicy wyłonieni zostali na podstawie zgłoszeń, zawierających opis dotychczasowej działalności oraz kilka zdań, motywujących chęć udziału w programie. Niestety, ograniczenia w przekraczaniu granicy dla osób, które nie uczą się bądź nie pracują na terytorium RP uniemożliwiły realizację programu w zakładanej formie, która miała odbyć się stacjonarnie w Lublinie.

Zamiast tego organizatorzy zaproponowali realizację programu w wersji online. Przez szereg dni, od 21 do 30 września uczestnicy programu mieli okazję uczestniczyć w formie online w szeregu zajęć wpisujących się w cele przedsięwzięcia.

REALIZACJA PROGRAMU STYPENDIALNEGO

W trakcie realizacji Programu Stypendialnego uczestnicy z Polski, Ukrainy i Białorusi brali udział w następujących spotkaniach i szkoleniach:

- Warsztaty: *Pobyt w Polsce na dłużej? Jak ułatwić niezbędne formalności*, prowadzący: Igor Ius (Konsulat Generalny Ukrainy w Lublinie),
- Kurs: *Podstawy fundrisingu*, 3 części, prowadzący: Michał Dworski (fundriser, koordynator RODM Lublin),
- Wykład: *Wspólna historia. Co dzieli Polaków, Ukraińców i Białorusinów a na czym budować wspólne relacje?*, prowadzący: Prof. Tomasz Panfil (Instytut Pamięci Narodowej/Katolicki Uniwersytet Lubelski),

- Wykład: *Lublin - miasto wielu kultur. Wschodnie ślady*, prowadzący: Prof. Maciej Jońca (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II),
- Wykład: *Spacer po najstarszej uczelni Wschodniej Polski. Katolicki Uniwersytet Lubelski i jego historia*, prowadzący: Prof. Maciej Jońca (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II),
- Webinarium: *Media społecznościowe - klucz do sukcesu każdej organizacji*, prowadząca: Aleksandra Dworska (mentor projektów online, BeautyBoss),

- Webinarium: *Studia w Lublinie - dlaczego warto? Oferta uczelni i zasady rekrutacji*, prowadzący: Anton Blazheiev (Politechnika Lubelska),
- Dyskusja: *Jak mówić o Polsce i jej historii? Projekty Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego*, prelegent: Piotr Mazurek (Podsekretarz Stanu, Pełnomocnik Rządu ds. Polityki Młodzieżowej),

- Dyskusja: *Projekt Go4Poland fundacji GPW - szansa na rozwój dla młodych Polaków z całego świata*, prelegent: Adrianna Całus (Fundacja Giełdy Papierów Wartościowych),
- Webinarium: *Wystąpienia publiczne - jak dobrze się zaprezentować i wywrzeć wpływ na innych?*, 2 części, prowadzący: Bartosz Czajka (Prezes Instytutu Andersa),
- Warsztaty: *Konflikty się zdarzają - jak je przezwyciężyć? Rozwiązywanie sporów w działalności organizacji pozarządowej*, prowadząca: Magdalena Balcerzak (psycholog, terapeuta),
- Wykład: *Polska wobec przemian na Ukrainie i Białorusi*, prowadzący: Prof. Mieczysław Ryba (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II),

- Webinarium: *Jak podjąć studia na najlepszych uczelniach w Europie*, prowadząca: Anna Dworska (współpracownik „Studiuj w Anglii”, absolwentka International Business na Uniwersytecie Gdańskim),
- Wykład: *„Lublin w pigułce” czyli krótki spacer po naszym mieście*, prowadzący: Bartosz Czajka (Prezes Instytutu Andersa)

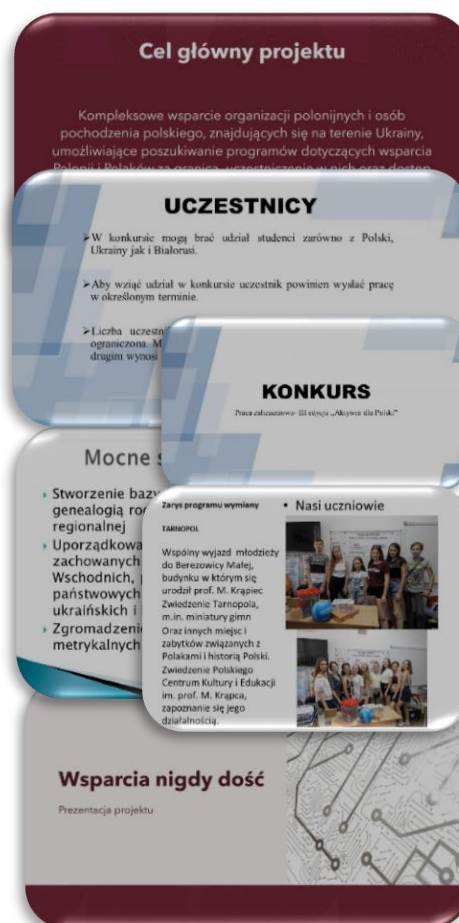
Przedstawiciele młodzieży polskiego pochodzenia z Ukrainy i Białorusi mieli także okazję poszerzyć swoje zdolności lingwistyczne poprzez cykl lekcji języka polskiego online, odbywających się, wzorem poprzednich edycji programu, pod nazwą „Poznaj język ojczysty” w wymiarze 10 spotkań. Prowadzącą zajęcia była Pani Uliana Hirniak, twórcza kanału „Polishglots”, członek Zarządu Instytutu Andersa.

Cały materiał szkoleniowy, przygotowany dla uczestników Programu Stypendialnego im. Prezydenta RP na Uchodźstwie Stanisława Ostrowskiego, udostępniany był na specjalnej grupie w serwisie Facebook. Było to swego rodzaju miejsce spotkań uczestników, organizatorów i trenerów, prowadzących zajęcia. Grupa służyła do zadawania pytań, komentowania materiałów oraz prowadzenia dyskusji. Umyślnie zrezygnowaliśmy z przeniesienia się na platformę szkoleniową, aby choć w części oddać swobodną i pozbawioną zbędnego dystansu atmosferę poprzednich edycji programu.

Aktywność uczestników programu nie ograniczała się jednak do biernego udziału w przygotowanych zajęciach. Jednym z warunków uzyskania certyfikatu było przygotowanie pracy zaliczeniowej - projektu, opisującego inicjatywę służącą społeczności polskiej, która może być zrealizowana we współpracy z polskimi organizacjami pozarządowymi, szkołami, instytucjami czy osobami prywatnymi. Nadesłane w różnorodnej formie projekty były niezwykle wartościowe. Dotyczyły organizacji wycieczek, konkursów, wymiany między szkołami. Ich wspólnym mianownikiem było wzajemne poznanie się i kontakt między młodymi ludźmi w Polsce, na Ukrainie i Białorusi. Część z zaproponowanych inicjatyw już znalazła dalszy bieg i mamy nadzieję, że będą mogły być zrealizowane w najbliższym czasie.

Na zakończenie projektu uczestnicy otrzymali certyfikaty uczestnictwa, które zostały im przesłane wraz z drobnymi upominkami. Chcielibyśmy jednak, aby nawiązane kontakty zostały zachowane, gdyż stanowią świetną bazę do realizacji wspólnych projektów na rzecz Polonii i Polaków za granicą w przyszłości. Podtrzymaniu kontaktu służyć ma specjalna grupa, skupiająca absolwentów wszystkich trzech edycji programu oraz grono działaczy organizacji pozarządowych, otwartych na współpracę z Polonią. Chcielibyśmy, aby był to początek platformy, służącej rozwijaniu relacji i wzajemnemu poznaniu się. Rolą takiego miejsca będzie także przekazywanie informacji o projektach, realizowanych przez Instytut Andersa i inne podmioty, skierowanych do młodych Polaków w Polsce, na Ukrainie i Białorusi. Będzie to także dobre miejsce do komentowania bieżących wydarzeń czy konsultowania proponowanych dla Polonii i Polaków rozwiązań i inicjatyw.

PROGRAM STYPENDIALNY IM. PREZYDENTA RP NA UCHODŹSTWIE DRA STANISŁAWA OSTROWSKIEGO „AKTYWNI DLA POLSKI” - Z PERSPEKTYWY UCZESTNIKÓW

Na zakończenie realizacji projektu uczestnicy zostali poproszeni o wypełnienie formularza, w którym ocenić mieli swoją satysfakcję z udziału w programie oraz odpowiedzieć na kilka pytań, dotyczących realizacji całego projektu.

Na podstawie odpowiedzi uczestników należy stwierdzić, że główną motywacją skłaniającą do wzięcia udziału w organizowanym przez Instytut Andersa programie była chęć rozwoju osobistego oraz zdobycie nowej wiedzy i umiejętności. Dla członków organizacji polonijnych ważnym bodźcem był także perspektywa wizyty w Lublinie, poznanie tego miasta i możliwość osobistego spotkania z innymi aktywnymi, młodymi ludźmi. Informacje o projekcie jego beneficjenci pozyskiwali przede wszystkim od innych osób, nie zaś z Internetu bądź innych mediów. Wskazuje to na fakt, że informacja o możliwości udziału w programie musi być jeszcze intensywniej rozpowszechniana, przede wszystkim za pośrednictwem mediów społecznościowych. Warto nadmienić, że 90% uczestników po raz pierwszy wzięło udział w tego typu projekcie.

Najlepiej ocenianymi zajęciami były te, dotyczące fundraisingu i pozyskiwania funduszy na działalność organizacji pozarządowej. Jako najbardziej wartościowe wskazało je aż 44 % beneficjentów programu stypendialnego. Biorąc natomiast pod uwagę jedynie uczestników z Ukrainy i Białorusi, najpopularniejsze wśród tej grupy okazały się zajęcia z języka polskiego (wskazało na nie 40 % uczestników). Docenione były także warsztaty dotyczące prowadzenia mediów społecznościowych, wystąpień publicznych oraz wykłady poświęcone historii. Respondenci nie byli natomiast w stanie wskazać na zajęcia, które nie spełniły ich oczekiwań i nie byłyby dla nich interesujące.

Absolwenci Programu Stypendialnego im. Prezydenta RP na Uchodźstwie Stanisława Ostrowskiego mieli możliwość napisać w kwestionariuszu, jaka tematyka powinna być częściej poruszana i jakie zagadnienia wydają się ważne z punktu widzenia

uczestników programu. Najwięcej wskazań padło na tematykę związaną ze współczesnymi relacjami międzynarodowymi (78%), omówieniem form współpracy między organizacjami polonijnymi a organizacjami pozarządowymi w Polsce (67%) oraz te, związaną z kulturą i dziedzictwem narodowym (56%). Nieco mniej razy (44%) wskazywano na zagadnienia związane z prowadzeniem i zarządzaniem organizacją społeczną oraz pozyskiwaniem działalności na działalność pozarządową. Pojawiły się także konkretne propozycje tematów, które absolwenci uznali za warte włączenia do harmonogramu kolejnej edycji programu. W jednym z kwestionariuszy zaproponowano zajęcia ukazujące *różnice kulturowe polsko-ukraińskie, zajęcia językowe mające na celu wyeliminowaniu typowych błędów popełnianych przez Ukraińców*, w innym natomiast respondent zapisał, iż *bardzo potrzebne są zajęcia - tematyka których jest związana z tym żeby nauczyć prawidłowo składać projekty*. Cieszy fakt, że wszyscy respondenci wyrazili chęć udziału w stacjonarnej edycji Programu Stypendialnego, jeśli pojawiłaby się taka okazja w przyszłości. Większość absolwentów (67%) chciałaby także zrealizować we współpracy z Instytutem Andersa projekt, przygotowany jako praca zaliczeniowa.

WNIOSKI I REKOMENDACJE

- Program Stypendialny im. Prezydenta RP na Uchodźstwie „Stanisława Ostrowskiego” spełnia oczekiwania jego beneficjentów i odpowiada na potrzeby młodych osób pochodzenia polskiego z Ukrainy i Białorusi,
- III edycja programu, pomimo realizacji w formie online, została dobrze przyjęta przez osoby zakwalifikowane do udziału w niej. Mimo obostrzeń pandemicznych i utrudnień w ruchu granicznym udało się przeprowadzić zamierzony cykl szkoleń i warsztatów, przy jednoczesnej rezygnacji z pobytu uczestników w Lublinie, wycieczek i wizyt studyjnych,
- Większość osób dowiedziało się o programie od znajomych i innych członków organizacji, a nie poprzez media (w tym media społecznościowe) lub Internet. W kolejnych edycjach należy zwrócić większą uwagę na promocję inicjatywy,

która powinna dotrzeć do większej liczby młodych Polaków na Wschodzie oraz członków lubelskich organizacji pozarządowych,

- Warto uzupełnić harmonogram kolejnej edycji o tematy związane z współczesnymi relacjami międzynarodowymi, omówieniem form współpracy między organizacjami polonijnymi a organizacjami pozarządowymi w Polsce oraz związanych z kulturą i dziedzictwem narodowym, które zostały wskazane w kwestionariuszach,
- Kolejne edycje programu, o ile pozwoli na to sytuacja epidemiczna, powinny być realizowane w formie stacjonarnej. Dla wielu uczestników „Aktywnych dla Polski” samo odwiedzenie naszego kraju, osobiste spotkanie, wycieczki i wizyty studyjne są najlepszą formą poznania się, przełamania uprzedzeń oraz nawiązania owocnej współpracy,
- Należy rozważyć prowadzenie pewnych zajęć w formie hybrydowej. Taka opcja jest znakomitym rozwiązaniem na zapoznanie się jeszcze przed przybyciem do Polski. Umożliwia również wygodny udział w zajęciach z języka i kultury polskiej, które mogą być rozpoczęte jeszcze przed inauguracją stacjonarnej części programu
- Należy zadbać o podtrzymanie kontaktu z absolwentami poszczególnych edycji programu - osobami szczerze zaangażowanymi w działalność na rzecz społeczności polskiej na Ukrainie i Białorusi. Baza kontaktów umożliwi wspólną realizację przedsięwzięć, przekazywanie informacji o przedsięwzięciach kierowanych do młodych osób z Polski, Ukrainy i Białorusi oraz pozwoli na konsultacje planowanych do wdrożenia projektów pod kątem ich atrakcyjności dla danej grupy odbiorców.

Organizatorem III edycji Programu Stypendialnego im. Prezydenta RP na Uchodźstwie Stanisława Ostrowskiego „Aktywni dla Polski” jest:

Projekt dofinansowany przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014 - 2020.

